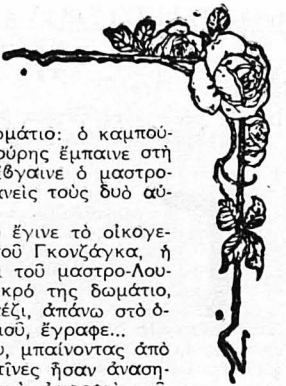

ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΠΩΛ ΦΕΒΑΛ

Ο ΩΡΑΙΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ ΛΑΓΚΑΡΝΤΕΡ

Η ΕΓΓΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ.—Στόν πύργο τῷ μαρκήσιου Καυῶνα - Γαρρίνε φιλοξενεῖται ὁ Φίλιππος τῆς Μάντινας, πρίγκηψ τῆς Γκονζάγκα, τὸν ὁποῖον ὁ πυργοδεσπότης πρόκειται νὰ παντρεύῃ μετὰ τὴν κόρη του, Αὐγὴ. Μὰ ἡ Αὐγὴ ἔχει ἀπαιτητὴ μουσικὰ πρὸ τετραετίας μὲ τὸν δούκα Φίλιππο τοῦ Νεβέρ, φίλο στενὸ τοῦ πρίγκηπος τῆς Γκονζάγκα, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχει ἀποκτήσῃ καὶ παιδί. Ὁ πρίγκηψ τῆς Γκονζάγκα, ὁ ὁποῖος τὸ ξέρει αὐτὸ, ἔχει ἀνάθεσι στὸν ἐπιτίστο τοῦ Πεύρὸ νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς καλύτερους σπαθιατοὺς τῆς Γαλλίας, γιὰ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Νεβέρ, γιὰτί ἔτσι, ἐκτός τῶν ἄλλων, θὰ τὸν κληρονομήσῃ, ἐπειδὴ εἶνε ἐξάδελφος του. Ὅλ' αὐτὰ ἄνωγ' αὐτὰ μάθαίνε ὁ περίφημος γιὰ τὴν ὠμορφίαν του καὶ τὴν ἀνδρεία του δεκαοκταετῆς ἱπποτῆς Λαγκαρντέρ, ὁ ὁποῖος ἀπορροῖζει νὰ ἀσπῆ τὸν Νεβέρ καὶ τὴν κόρη του. Πράγματι δὲ κατορθώνει νὰ πάρῃ τὴν κόρη τοῦ Νεβέρ κ' ἔπειτα, ἔχοντας τὴν στὴν ἀγκαλιά του, ἀποκρούει μαζὺ μὲ τὸν πατέρα τῆς ἐπιτίσει τὸν μαρσάλο. Μὰ ἐνῶ οἱ δύο ἥρωες θριαμβεύουν, ἀζαφία ὁ πρίγκηψ τῆς Γκονζάγκα, λυγρὰ εἰς ἐπιτολίαν ἀπὸ σκοπιά καὶ δολοφονεῖ τὸν Νεβέρ, βυθίζοντας του τὸ σπάτι τοῦ στήθους του. Ὁ Λαγκαρντέρ μένει μόνος, μὰ κατορθώνει νὰ ἐφεύγῃ ἀπ' τοὺς δολοφόνους, παίρνοντας μαζὺ του καὶ τὴν κόρη τοῦ Νεβέρ. Δέκα ἐννιά χρόνια περνῶν κ' ὁ Γκονζάγκα, ὁ ὁποῖος παρτερίσκει τὴν Αὐγὴ, μεταβάλλει τὸ μέγαρό του σὸ Παρ' η σ' ἕνα εἶδος ἐμπορικοῦ χρηματιστηρίου. Στὸ διάστημα ἄνωγ' αὐτὰ δέκα ἐννιά χρόνων ποὺ πέρασαν, ὅλοι οἱ μάρμποι ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν ἐπίθεσι ἐναντίον τοῦ Νεβέρ καὶ τοῦ Λαγκαρντέρ βρίσκονται σκυτομένοι μυστηριωδῶς, μὲ μιά σπαθιά ἀνάμεσα στὰ μάτια. Τελευταῖοι ἀπ' αὐτοὺς σκοτώνονται ὁ Φανένσα κ' ὁ Σαλτάνι, ποὺ βρίσκονται νεκροὶ ἐξω ἀπ' τὸ σπίτι, μὲ σὸ ὅτιο ὁ Γκονζάγκα κρατοῦσε σὺν φυλακισμένη, γιὰ ἄγνωστο σκοπο, μιά ὠρασιότῃ Ἰσπανίδα, τὴν Ἰτονα Κρούξ, καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἐπιτίσει ποτὲ εἶχε ἀνάθεσι. Τὴν νὰ αὐτὴ ὁ Γκονζάγκα τὴν προορίζε γιὰ νὰ τὴν παρουσιάσῃ στὴ αὐτοῦ του ὡς τὴν κόρη τοῦ Νεβέρ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐπὶ τὴν κληρονομίαν του. Καὶ πράγματι, συγκαλεῖ ἕνα οἰκονομικὸ συμβούλιο, τὸ ὅτιο θὰ κερθῇ γιὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ Νεβέρ. Στὸ συμβούλιο αὐτὸ παρουσιάζεται ἄδικαια ἡ Αὐγὴ, ἀπορροῖζομένη νὰ ὑπερασπιστῇ μὲ κάθε πόσον τὰ δικαιώματά της κῆρη τῆς. Ἐκεῖ μιά φωνή, μιά μυστηριώδης φωνή, ποὺ τὴν ἀκούει μονάχα αὐτὴ, τῆς ὑπαγορεύει τίς ἀπαντήσεις τῆς κ' ἡ ἀπαντήσεις αὐτὲς εἶνε τόσο ἀποστοματικὲς, ὥστε ὁ Γκονζάγκα χάνει τὸ παιγνίδι.

(Συνεχίσει ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Λουδοβίκος κ' ἡ νέα κόρη μαζὺ μὲ τοὺς ὀπρτέους τοὺς, κατοικοῦσαν σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, κανένας ξένος δὲν εἶχε περάσει τὸ κατώφλι του, ἐκτός ἀπὸ ἕνα καμπούρη μὲ πρόσωπο γλυκὸ καὶ εὐαγρό, ὁ ὁποῖος μπαίνονθ' αὐτὴν χωρὶς νὰ ληθῆ λέει σὲ κανέναν, κἀντοτε ἀπὸ τὴν γειτονική σκάλα καὶ ποτὲ ἀπὸ τὴν πόρταν τῆς εἰσόδου. Ὁ καμπούρης αὐτὸς θὰ ἦταν χωρὶς ἄλλο, γνώριμος τοῦ μαστρο-Λουδοβίκου. Οἱ περίεργοι τῆς γειτονιάς δὲν τὸν εἶχαν δῆ ποτὲ στὴ μεγάλη σάλα τοῦ ἰσογείου, ὅπου ἔμενε συνήθως ἡ νέα κόρη μαζὺ μὲ τὴν γρηά καὶ τὸ παλληκαράκι. Πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ μαστρο-Λουδοβίκου καὶ τῆς ὀικογενείας του σὶὸ σπίτι αὐτὸ, κανεὶς δὲν θυμόταν νὰ εἶχε συναντήσῃ τὸν καμπούρη στὴ γειτονία. Γι' αὐτὸ προκαλοῦσε τὴ γενική περιέργεια ἐξ Ἰσου σκεδὸν κ' ὁ ὠραῖος καὶ σιωπηλὸς μαστρο-Λουδοβίκος, ὁ λαξευτῆς σπαθίων. Ποιοὶ ἦσαν τάχα οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ; Ἀπὸ ποῦ ἐρχόντουσαν; Καὶ εἰς ποιά ὠρα ὁ μυστηριώδης αἰτιὸς μαστρο-Λουδοβίκος, ποὺ σκεδὸν διαρκῶς θριακόνταν ἐξω, λάεζε τὰ σπαθιά του;

Τὸ σπίτι ἦταν διαρρυθμισμένον ὡς ἐξῆς: Μιά μεγάλη σάλα σὶὸ ἰσόγειο μὲ τὴ μικρὴ κουζίνα δεξιά, πρὸς τὴν αὐλὴ καὶ τὴν κάμηρη τῆς νέας κόρης, τῆς ὁποίας τὰ παράθυρα ἄνοιγαν στὴν ὁδὸ Ἁγίου Ὀυαρίου. Μέσ' στὴν κουζίνα ὑπῆρχαν δύο κρεβάτια, τὸ ἕνα γιὰ τὴ γρηά, ποὺ λεγόταν Φραγκίσκη Μπερισσόν, καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὸ παλληκαράκι, ποὺ ἦταν ἔγγονος τῆς καλενοῦταν Ζάν-Μαρί Μπερισσόν. Ὁ ὄλο τὸ ἰσόγειο δὲν εἶχε παρὰ μιά μόνον ἔξοδον ἀπὸ τὴν κεντρική πόρταν. Μὰ σὶὸ θάθος τῆς μεγάλης σάλας, ἀκριβῶς ἀπέναντι στὴν κουζίνα, ὑπῆρχε μιά στροφογυριστὴ ἐκάλα ποὺ ὀδηγοῦσε σὶὸ ἄνωγ' αὐτὰ πᾶνωμα. Τὸ ἄνωγ' αὐτὰ πᾶνωμα εἶπελεῖτο ἀπὸ τοὺς δωμάτιας τοῦ μαστρο-Λουδοβίκου, ποὺ ἔβλεπε στὴ σκάλα κ' ἐν ἄλλο, ποὺ δὲν εἶχε οὔτε ἔξοδον, οὔτε γνωστὸ προορισμό. Αὐτὸ τὸ δεύτερο δωμάτιο ἦταν πάντοτε κλειδωμένον. Οὔτε ἡ γρηά Φραγκίσκη, οὔτε ὁ Μπερισσόν, οὔτε κῆν ἡ γοητευτικὴ νέα δὲν εἶχαν μὴ μῆσα. Σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὁ μαστρο-Λουδοβίκος, ποὺ ἦταν ὁ πῖο γλυκὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, δειχνόνταν ἀδυσώπητα αὐστηρὸς.

Κ' ὅμως, ὅλοι φλεγόντουσαν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ μάθουν τὸ μυστικὸ τοῦ δωματίου αὐτοῦ. Μὰ κ' ἡ κλειδιωνιά του ἀκόμα ἦταν οκεπασμένη. Ἐνα μόνον πλάσμα, ἐκτός ἀπὸ τὸ μαστρο-Λουδοβίκο,

μπαίνονθ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο: ὁ καμπούρης! Μὰ κάθε φορὰ ποὺ ὁ καμπούρης ἔμπαινε στὴ μυστηριώδη κάμηρη, σὲ λίγο ἔβγαινε ὁ μαστρο-Λουδοβίκος. Ποτὲ δὲν εἶχε δῆ κανεὶς τοὺς δύο αὐτοὺς φίλους.

Κατὸ τὸ δειλὸ τῆς ἡμέρας ποὺ ἔγινε τὸ οἰκονομικὸ συμβούλιο σὶὸ μέγαρο τοῦ Γκονζάγκα, ἡ νέα κόρη, ποὺ καθόταν σὶὸ σπίτι τοῦ μαστρο-Λουδοβίκου, ἦταν μόνη μῆσα σὶὸ μικρὸ τῆς δωμάτιο, καὶ καθισμένη μπρὸς σ' ἕνα τραπέζι, ἀπάνω σὶὸ ὀποῦ ὑπῆρχαν μερικά φύλλα γραπιού, ἔγραφε...

Ἡ τελευταῖες ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, μπαίνοντας ἀπὸ τὸ παράθυρο, τοῦ ὁποῖου ἡ κουρτίνες ἦσαν ἀνασηκωμένες, φώτιζαν τὴν συναρπαστικὴ ὠμορφίαν τοῦ προσώπου τῆς. Τὸ καθένα ἀπ' τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς χωριστά, ἔφτανε γιὰ νὰ τὴν κἀν ὠραία: τὸ παιδικὸ πρόσωπὸ τῆς, ἡ ἰσιανή μύτη τῆς μὲ τὰ τριανταφυλλένια ρουθούνια, τὸ στόμα τῆς ποὺ τὸ χαμόγελό τῆς ἀφῆνε νὰ φαίνονται τὰ μαργαριταρένια δόντια τῆς. Μὰ ἐκεῖνο ποὺ ἐξεχώριζε ἀπ' ὅλα, ἦταν τὰ μάτια τῆς: μάτια ὀνειροπόλα, μεγάλα, θαυθαγάλα μάτια, ποὺ ἡ θλεφαρίδες τοὺς ἔμοιαζαν σάν ἕνα διπλὸ μεταξένον κρόσσι. Ἄν δὲν ὑπῆρχε τὸ κάπως θαυθατόχαστο θλέμμα τῶν ὠραίων αὐτῶν ματιῶν, μῶλις θὰ τὴν ἔκανε κανεὶς δεκάτῃ χρόνων. Ἦταν ὕψηλὴ καὶ τὸ σῶμα τῆς εἶχε τὴν γλυεράδα τοῦ καλαμιού.

Ἡ γενική ἐκφρασις τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἦταν ἡ γλυκότης. Μὰ ὑπῆρχε μῆσα στὰ μάτια τῆς, ποὺ ἔλαμπαν κάτω ἀπ' τίς μαυρὲς ἔλεφαρίδες τοὺς μὲ ἠρωική καὶ γαλήνια περφηάνεια. Τὰ μαλλιά τῆς, μαύρα κ' αὐτὰ, μὲ χρυσὲς ἀνάυγειες, τὰ μαλλιά τῆς τὰ πλούσια καὶ μακρὰ, τόσο μακρὰ, ποὺ νόμιζε κανεὶς κάποτε, ὅτι τὸ κεφάλι τῆς ἔγερνε κάτω ἀπ' τὸ θάρος τοὺς, ἔφεφταν κυματιστὰ σὶὸ λαϊμὸ τῆς καὶ στοὺς ὠμους τῆς, πλαισιώνοντας σάν φωτιστέαανος τὴν ἀξιολάτρευτῃ ὠμορφίαν τῆς.

Ἐπὶ τὸν γυναικεία, ποὺ εἶνε κατωμένες γιὰ νὰ τίς ἀγαπᾶν κανεὶς φλογερά, μιά μόνον μέρα. Ἐπὶ τὸν ἄλλες, ποὺ τίς λατοῦει κανεὶς αἰώνια μὲ γαλήνια ἀγάπη. Ἡ νέα αὐτῆς μῆσα ἦταν κατωμένη γιὰ ν' ἀγαπιέται αἰώνια μὲ πάθος. Ἦταν ἄγγελος, μὰ προπάντων γυναικία.

Τὸ δνομά τῆς, ποὺ οἱ γείτονες τὸ ἀγαποῦσαν καὶ ποὺ ἡ κυρὰ Φραγκίσκη καὶ ὁ Ζάν-Μαρί Μπερισσόν, ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἐπιξέως τοὺς σὶὸ Παρίσι εἶχαν διαταγῇ νὰ μὴν τὸ προφέρουν, ἦταν Αὐγὴ. Ὅνομα γοητευτικὸ γιὰ μιά κόρη ποὺ ἡ ὠμορφία τῆς ἀτιθιζε σάν ἕνα σπάνιο λουλοῦδι.

Ἡ Αὐγὴ ἦταν τώρα μόνη. Ὅταν ἡ σκιὲς τοῦ δειλινοῦ ἔκρυψαν τὴν ἄκρη τῆς πέννας τῆς, ἔπαυε νὰ γράφῃ κ' ἄρχισε νὰ ὀνειροπολῇ. Οἱ χίλιοι ὀρθοῦοι τοῦ ὀρθίου ἔφεφταν ὡς αὐτὴ χωρὶς νὰ τὴν ἀποσποῦν ἀπὸ τὴν βύθισι τῆς. Τὸ ὠραῖο λευκὸ τῆς χέρι θριακόνταν μῆσα στὰ μαλλιά τῆς καὶ τὰ μάτια τῆς κῆτταν τὸν οὐρανὸν, σάν νὰ προσευχόνταν ἄφανα... Ἄκαμογελοῦσε σὶὸ Θεό...

Ἐπειτα, ἀνάμεσα σὶὸ χαμόγελό τῆς, ἕνα δάκρυ φάνηκε, ἕνα μαργαριτάρει ποὺ τρεμοῦλασε μιά στιγμὴ στὴν ἄκρη τοῦ θλέμματός τῆς γιὰ νὰ κυλήσῃ κατῶπι ἀργὰ στὴν ἄκρη τῆς παρεΐας τῆς.

—Πόσο ἐκεῖνος ἀργεῖ! ψιθύρισε.

Μάζεψε ἀμέσως τὰ φύλλα, ποὺ ἦσαν σκορπισμένα σὶὸ τραπέζι καὶ τόχωσε σ' ἕνα μικρὸ κιβώτιο, ποὺ τὸ ἔβαλε πίσω ἀπ' τὸ μαξιλάρι τῆς, σὶὸ κρεβάτι τῆς.

Ἐπειτα ἔκλεισε τὸ παράθυρο τῆς καὶ πῆρε τὴν κιθάρα τῆς. Τὰ δάχτυλά τῆς ἀγγίξαν τίς χορδὲς στὴν τύχη... Περιμένει... Εἶχε διαβάσει πρὸ ὀλίγου ὄλ' αὐτὰ τὰ χειρόγραφα, ποὺ τάχε κρῖψει σὶὸ κιβώτιδιον... Αὐτὰ τὰ χειρόγραφα ἦσαν τὸ Ἡμερολόγιό τῆς καὶ περιείχαν τὴν ἱστορία τῆς, ἡ καλύτερα ὅτι ἤξερε ἡ Αὐγὴ ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς...

Γιατί εἶχε γράφει τὸ Ἡμερολόγιό αὐτό; Ἡ πρῶτες σελίδες τῶν χειρογράφων ἀπαντοῦσαν σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτησι. Νὰ τί ἔγραφε ἡ Αὐγὴ σ' αὐτές.

«Ἀρχισα νὰ γράφω τὸ Ἡμερολόγιό μου αὐτὸ ἕνα θράδυ ποὺ

Καθισμένη μπρὸς σ' ἕνα τραπέζι, ἔγραφε...

ήμιμον μόνη, άφοδ του κάκου περίμενα δλόκληρη την ημέρα για να τ'όν δω. Μά δεν τ'ό γράφω πός χάριν του. "Ότι γράφω έδω είνε ίσως τ'ό μόνο πράγμα πού προέρχεται από μένα και δεν προορίζεται γι' αυτόν. Δεν θά ήθελα καθόλου να δώ αυτές τις σελίδες, στις όποιες αδιάκοπα θά μιλάω γι' αυτόν, και στις έποίες δεν θά μιλάω παρά μόνο γι' αυτόν... Γιατί; Όστε κ'έγώ δέν ξέρω τ'ό γιατί: Θά δυσκολευόμουν πολύ να τ'ό πώ...

Ευτυχισμένες ή γυναίκες έκεινες, πού έχουν συντρόφους, στους όποιους μπορούν κ'έκμισθρεύονται όλους τους πόνους κ'έ όλες τις ετυχίες της ψυχής τους. Μά έγω δέν έγω ούτε μία φίλη. Είμαι μόνη, έλομόναχη: δέν έχω παρά ΑΥΤΟΝ. Όταν όμως τόν βλέπω, γάνω ξέσασα τή φωνή μου... Τί να τού πώ τή στιγμή πού δέν με ρωτάει τίποτε;

Παρ' όλ' αυτά, δέν γράφω για τόν έαυτό μου τις σελίδες αυτές τού "Ημερολογίου μου. Δεν θά τις έγραφα καθόλου, άν δέν έλπιζα ότι θά διαβαστούν, άν όχι όσο είμαι ζωντανή, τολλάχιστον μετά τ'ό θάνατό μου. Μου φαίνεται μάλλον πώς θά πεθάνω πολύ νέα. Δεν εύχομαι βέβαια τ'ό θάνατο, μά ούτε και τόν φοβάμαι. "Αν πέθαινα, θά με λυπόταν... Μά έγω κ'έ από τόν ουρανό ψηλά, θά τόν λαχταρούσα... "Ίσως όμως από κει ψηλά, θά μπορούσα να διαβάσω τ'ό μυστικό της καρδιάς του. "Όταν τ'ό σκέφτομαι αυτό, θέλω να πεθάνω...

Μου είχε πη πώς ο πατέρας μου πέθανε. Η μητέρα όμως, καθώς φαίνεται, είνε ζωντανή. Λατρευτή μου μητέρα, πού δέν σέ γνώρισα ποτέ μου, για σένα γράφω τις σελίδες αυτές... Η καρδιά μου σου άνήκει δλόκληρη, μά επίσης δλόκληρη άνήκει και σ' αυτόν. Θά ήθελα να ρωτήσω αυτούς πού ένοιωσαν δυό τέτοιες άπάντες συγχρόνως: "Έχομε λοιπόν δυό καρδιές;

Γράφω για σένα, μητέρα μου. Μου φαίνεται πώς δέν θά σου κρύψω τίποτε κ'έ ότι δέν θά διαστάσω να σου φανερώσω και τις π'ό απόκρυφες πτυχές της ψυχής. Ξέρω, πώς μία μητέρα είνε φίλη πού πρέπει να τ'ό μαθαίνη όλα και γιατρός πού μπορεί να τ'ό θεασαπέυση όλα...

Είδα κάποτε, από τ'ό ανοιχτό παράθυρο ενός σπιτιού, μία νέα κόρη γονατισμένη μπροστά σε μία γυναίκα με γλυκεία και σοβαρή όμορφοιά. Η κόρη έκλαιγε, μά τ'ό δάκρυα της ήσαν δάκρυα συγκινησώς κ'έ άνακουφισώς... Και ή μητέρα, συγκινημένη κ'έ αυτή και χαμογελαστή έσκυβε και της φιλούσε τ'ά μαλλιά... "Ω! τί θεία ετυχία, μητέρα μου!... Νόμισα τή στιγμή εκείνη πώς με φιλούσες και σ'ε στά μαλλιά, μητέρα μου... Κ'έ σ'ε, μητέρα μου, ποτέπι να έσαι πολύ γλυκεία κ'έ ώραία!... Κ'έ σ'ε, θά έξοσης να πασηνοσας χαμογελώντας!... Αυτός ο πίνακας πού τόν αντίκρισα από τ'ό ανοιχτό παράθυρο, όοισκαται πάντοτε στά όνειρά μου... Ζηλεύω τ'ά δάκρυα της νέας εκείνης κόρης...

"Εγώ, μονάχα υποοστά στον ίσοά πού μ'έξομολογεί κάθε τόσο, γονατίζω. Κάνουν βέβαια καλό και τ'ά λόγια τού ίερέως, μά από τ'ό στόμα τών μητέρων μιλάει ή φωνή τού Θεού.

Μέ περιμένεις τάχα, μητέρα μου; Μ'έ αναζητάς; Μέ λαχταράς;... Μέ αναφέρεις τάχα στις προσευχές σου, κάθε πρωί κ'έ κάθε θράδυ; Μέ βλέπεις τάχα κ'έ σ'ε στά όνειρά σου;

Μου φαίνεται, όταν σέ συλλογίζομαι, ότι και σ'ε συλλογίζεσαι έμένα... Συχνά ή καρδιά μου σου μιλάει... Τήν άκούς;... "Αν ο Θεός μου χάρισε ποτέ τήν όνειρομένη ετυχία να σέ δω, μητέρα μου λατρεμένη, θά σέ ρωτήσω άν ήταν στινές πού έιωθες τήν καρδιά σου να σκιολάη χωρίς λόγο. Και θά σου πώ: Τις στιγμές αυτές άκουγες τή φωνή της καρδιάς μου, μητέρα μου...

...Γεννήθηκα στη Γαλλία. Σε ποιά μέρος της Γαλλίας, δέν ξέρω... Δεν ξέω επίσης όδτε τήν ηλικία μου άκριβώς, μά πρέπει να είμαι έκοισ περίπου γούνων...

Είνε τάχα όνειρο, είνε ποσυνιατικότης;... Αιτή ή άνάμνησις είνε τόσο μακρινή και τόσο βολή!... Μου φαίνεται πώς θυμάμαι κάποτε μία νέα γυναίκα με άγγελικό πρόσωπο, πού έσκυβε χαμογελώντας πάνω άπ' τ'ό λίκνο μου... "Ήσαν έσύ, μητέρα μου;

"Επειτα, μέσ'ε στά σκατάδια της ιηπιακής μου ηλικίας, μου φαίνεται πώς άκούω τόν τρομερό θόρυβο μιας μάγης, μιας συμπλοκής. "Ίσως ήμιον τότε άρρωστη και μου φαίνεται έτσι μέσ'ε σε μία νύχτα πού θά είχα δυνατά πνεύτα... Κάποιος με κρατούσε στην άγκαλιά του... Η φωνή του, πού έμοιαζε με κραυγή, μ'έκανε να τρέμω... Τρέχαμε μέσ'ε στα σκατάδια... Κράνα...

Μία καταγνιά άπλώνεται γύρω άπ' έσ'ε αλλά και δέν μ'έ αφήνει να τ'ά δώ καθαρά. "Ο φίλος μου, ο προστάτης μου "Ερρίκος πρέπει να τ'ά ξέρη όλα. Μά κάθε φορά πού τόν ρωτώ για τή παιδική μου ηλικία, χαμογελάει θλιβερά και δέν μου άπαντά.

Ευνομούμαι για πρώτη φορά καθαρά τόν έαυτό μου, ντυμένο με ρούχα άγοριού, στα Ισπανικά Πορτογάλα. Πήγαυα κ'έ έβασκα τις γίδες κάποιου θουήσιου τροσάτη, δ'ό οποίος μάς φιλοξενούσε. "Ο φίλος μου δ'έ "Ερρίκος ήταν άρρωστος κ'έ άκουγα να λένε συχνά πώς θά πέθανε. Τόν σόναζα τότε πατέρα μου. "Όταν γύριζα με τις γίδες μου τ'ό θράδυ, μ'έβαζε και γονάτιζα μπροστά στο κρεβάτι του, μου έκανε ο ίδιος τ'ά μικρά μου χέρια και μου έλεγε γαλλικά:

—Αύγη, προσευχέρου στο Θεό για να ζήσω... Μία νύχτα, ήρθε ο παπάς και τόν κοινόησας. Καθώς ο φίλος μου έξομολογούταν, έκλαιγε. Νουμίζοντας πώς δέν τόν άκούγα, είπα στον παπά.

—Αιτή ή στιγμή μικρούλα θά μείνη μόνη...

—Συλλογίσου τ'ό Θεό, τέκνον μου! τόν έξόρκισε ο ίερεύς. —Ναι, πάτερ μου... "Ω! ναι, συλλογίζομαι τ'ό Θεό... "Ο Θεός είνε καλός και δέν άνησυχά καθόλου για τόν έαυτό μου... Μά ή στιγμή μου μικρούλα πού θά μείνη δλομόναχη. Θά ήταν μεγάλο άμάρτημα, πάτερ μου, να τήν πάρω μαζί μου...

—Να τήν σκονίσης! σόναζε ο ίερεύς με τρόμο. Παραληρείς, τέκνον μου!...

"Ο "Ερρίκος κοίνησε τ'ό κεφάλι του και δέν τού άπάντησε.

"Εγώ τότε ήλπίσασα άνάλασσα:

—Φίλε "Ερρίκε, τού είπα, κυτάζοντάς τον στά μάτια, (ώ! άν ξέρατε, μητέρα μου, πόσο τ'ό σπαγ'ό του πρόσωπο ήταν γλυκό κ'έ ίσχυό), ούα "Ερρίκε, δέν φοβάμαι τ'ό θάνατο και θέλω να πάω μαζί σου στο νεκροταφείο...

Μά ήρθε τότε στά χέρια του πού τ'ά ελόγισε δ'ε πιστεύει. Και θυμάμαι πως έπαυλοέθανε όλοένα:

—Να τήν άφήσω μόνη!... Να τήν άφήσω δλομόναχη!...

Σέ λίγο άποκοιμήθηκα, κρατώντας με πάντα στην άγκαλιά του. Θέλησαν να μ'έ άποσπάρουν άπ'ε αήτη, μά για να τ'ό πετύχουν αυτό, έάπρεπε ποδήνα να με σκοτώσουν. Σκιεπτόμουν τήν ώρα εκείνη: «'Ετσι, σάν πεθάνει, θά με πάση μαζί του!...» "Επειτα από μερικά ώρες έύπνησα. "Εγώ ήμιον λουσιμένη δλόκληρη στον ήσούτα του.

—Σάθηκα, είπα.

Και έλέποντάς με συγκινημένη άπάντα του, πρόσθεσε:

—Όσοτε μικρό μου ήσυχέ, έσύ μ'έσωσας!

Δέν τόν είχα κυτάξει ποτέ καλά από πρόσωπο. Μία μέρα, λοιπόν, πού τόν κυτάζα καλά, τόν είδα άραίο όσο κανείς άλλος και έτσι άραίο τόν έλέπω πάντοτε από τότε.

Είχαμε άφήσει πειό τήν καλύβα τού δασκού κ'έ είχαμε προαχθήσει λίγο πιο κάτω, πός τή γάσια. "Ο φίλος μου είχε άνακτησει τις δυνάμεις του και δουλειες στους άγρους σαν έργατης. Τ'ό έκανε αυτό για να με πρέση.

Βοιακόμαστε σ'ένα πλοίο όποσασατικό των περιχώρων τού Ρειθάρου. "Ο ιδιοκτήτης του είχε γασαρία κ'έ ένα έξοχικό παιδοχείο, στο όπολο έργόνησαν κ'έ έπιαν κρασί οι λατρώμαστοι της περιοχής.

"Ο φίλος μου "Ερρίκος, πού είχε ασταθείς έπαυλοέθιμους να μ'έ έναίνω άπ'ε τ'ό μικρό περιόδο πού ήσαν πίσω άπ'ε τ'ό σπίτι και να μ'έ μπαίω ποτέ στη σάλα τού παιδοχείου. "Ενα βράδυ όμως, κάποιος άγοντής ήρθαν να ήθνε στο παιδοχείο, κάποιος άγοντής άπ'ε τή Γαλλία. "Εγώ έπαυα τήν ώρα εκείνη με τ'ά παιδιά τού ιδιοκτήτη τού όποσασατικού από μικρά περιόδο. Τ'ά παιδιά από περιόνησια θέλησαν να δώδν τους μεγάλους αυτούς άγοντες κ'έγώ άουναίόθηκα τους άκολούθησα. Είπα τότε δυό λαμπροσολοιούτες άγοντες από τροσάτη, περιστοιχιμένους από όποσάτες κ'έ από άνθρώπους όπιουόνησιας ήσαν Βλα-Βλαί έστ'α. Μόλις μπήκα μέσα, αυτούς τού πρόσταζε τους άλλους, έγινεσε από σάπρωπό του. "Αύσως κ'έ σ'ε δυό με κύταζαν. Κρατώντ'ε δ'ε ποδήνα έποντας με προσέλασαν κοινά του κ'έ άρχισαν να κουθενιάζη μαζί του με σιγαλή φωνή.

"Όταν έσαυήφισες, είπες στον φίλο:

—Είνε αιτή!

—Σ'ε έλεγα! έβασζε τότε ο μεγάλος άγοντής, Συγχρόνως πέταξε στον ιδιοκτήτη τού όποσασατικού ένα πούγ-

—Όσοτε μικρό μου ήσυχέ, έσύ μ'έσωσας!

γί, γεμάτο χρυσάφι. "Επειτα είπε σέ μένα:

—"Ελα μαζί μας ως τὰ χωράφια, μικρούλα... "Ελα νά θροῦμε τὸν πατέρα σου...

"Άλλο πού δὲν ζητοῦσα κ' ἐγώ, παρά νά δῶ μιά ὥρα γρηγορότερα τὸ φίλο μου...

"Ανέθηκα, λοιπόν, θαρρετὰ πίσω ἀπ' τὸ ἄλογο ἐνὸς ἀπ' τοὺς εὐγενεῖς.

Δὲν ἤξερα καθόλου τὸ δρόμο πού ὀδηγοῦσε στὰ χωράφια, ὅπου δούλευε ὁ φίλος μου. "Επὶ μισή ὥρα, πήγαινα γελῶντας, τραγουδῶντας, λικνιζομένη ἀπὸ τὸν καλπασμὸ τοῦ μεγάλου ἄλογου, ἀπάνω στὸ ὄποιο θρικόμουν. Εἶμαι εὐτυχισμένη σάν βασίλισσα!...

Σὲ λίγο ρώτησα:

—Θ' ἀργήσουμε νὰ φτάσουμε κοντὰ στὸ φίλο μου;

—Σὲ λίγο! μοῦ ἀπάντησαν. Σὲ λίγο...

Κ' ἐξακολουθῆσαμε νὰ καλῶνουμε. Τὸ θρόβου εἶχε ἀρχίσει πειρὰ ν' ἀπλώνεται. Φοβόμουν. "Ἦθελα νὰ κατέβω ἀπ' τὸ ἄλογο. Τότε ὁ μεγάλος ἄρχοντας πρόσταξε τοὺς ἄλλους:

—Δυνατὸ καλπασμό!...

Καὶ συγχρόνως ὁ ἄνθρωπος, ἀπάνω στὸ ἄλογο τοῦ ὀποίου θρικόμουν, μοῦ ἔφραξε τὸ στόμα γιὰ νὰ καταπνίξῃ τὶς φωνές μου. Μά, ἄξαφνα, ἀνάμεσα ἀπ' τὰ χωράφια, φάνηκε ἕνας καθαλλάρης, πού ἐξέσκιζε τὸ διάστημα σάν σίφουνας. Τὸ ἄλογο πού δὲν εἶχε οὔτε σέλλα, οὔτε γαλινάρια. Τὰ μαλλιά του τὰ ἔπαιρνε ὁ ἄνεμος. Ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦσαμε τραβοῦσε στὸ πλάι ἐνὸς μικροῦ δάσους, πού τὸ ἔκοβε ἕνα ποτάμι. Ὁ φίλος μου ὁ "Ερρίκος, γιατί αὐτὸς ἦταν ὁ καθαλλάρης, πέρασε τὸ ποτάμι κολυμπώντας καὶ διέσχισε τὸ δάσος. "Εφτασε... ἔφτασε ὀλοένα...

Δὲν ἀναγνώριζα πειρὰ στὸ πρόσωπό του τὸν θετὸ πατέρα μου, πού ἦταν πάντα τόσο γλυκὸς καὶ γαλήνιος, δὲν ἀναγνώριζα τὸ φίλο μου "Ερρίκο, πού ἦταν πάντα χαμογελαστὸς κοντὰ μου... Αὐτὸς πού ἔφτασε ἦταν τρομερός, μὰ ὠραῖος σάν τὸν τρικυμισμένο οὐρανὸ!... Μ' ἕνα τελευταῖο πήδημα τὸ ἄλογο του, θρέθηκε στὸ δρόμο, μπροστὰ μας καὶ ξεπέζεψε. Κρατοῦσε στὰ χέρια του γιὰ ὄπλο, τὸ ὄνι τοῦ ἀρότρου του.

—Απάνω του! πρόσταξε ὁ μεγάλος ἄρχοντας τοὺς ἀνθρώπους του.

Μὰ ὁ φίλος μου εἶχε προβλέψει τὴν ἐπιθεσί τους. Στριφογύρισε μὲ μὴ' ἀφάνταστη δύναμι τὸ ὄνι καὶ κατάφερε δυὸ χτυπήματα...

"Αμέσως δυὸ ὑπηρέτες, ὀπλισμένοι μὲ σπαθιά, σωριαστικὰν κάτω, μέσα στὸ αἷμα τους. Συγχρόνως ὁ φίλος μου κάθε φορά πού γυποῦσε, φώναζε:

—Εἴμ' ἐδῶ! Εἴμ' ἐδῶ!... Λαγκαρντέρ!... Λαγκαρντέρ!...

Ὁ ἄνθρωπος πού με κρατοῦσε, θέλησε νὰ τραπῆ εἰς φυγήν... Μὰ ὁ φίλος μου δὲν τὸν εἶχε χάσει οὔτε στιγμή, ἀπ' τὰ μᾶτια του. Περνώντας πάνω ἀπ' τὰ πτώματα τῶν δυὸ ὑπηρέτων, τὸν ἔφτασε καὶ μ' ἕνα χτύπημα τὸν ἄφησε νεκρό...

"Εγὼ δὲν ἐλιποθύμησα ἐκείνη τὴ στιγμή, μητέρα μου... Σήμερα ἴσως δὲν θὰ δειχνοῦμιν τόσο γενναῖα... Καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς τρομερῆς αὐτῆς συμπολοκῆς, εἶχα τὰ μᾶτια μου ἀνοιχτά, σάλευα τὰ μικρὰ μου χέρια καὶ φώναζα:

—Θάρρος, φίλε "Ερρίκε! Θάρρος! Θάρρος!...

Δὲν ἔξερα ἂν ἡ συμπλοκὴ θάσπηξε περισσότερο ἀπὸ ἕνα λεπτό. "Επειτὰ ἀπὸ τὸ λεπτό αὐτό, ὁ φίλος μου εἶχε καθαλλάρῃ τὸ ἄλογο ἐνὸς ἀπ' τοὺς σκοτωμένους καὶ ἔξικινουσε μὲ ὄλη του τὴν ὀρμή, κρατώντας με μέσα στὴν ἀγκαλιά του.

Δὲν ἔξαναγυρίσαμε πειρὰ στὸ ὑποστατικό, γιατί ὁ Λουδοθικός μοῦ εἶπε πὼς ὁ ἰδιοκτήτης του μᾶς εἶχε προδώσει. Καὶ πρόσθεσε ἀμέσως:

—Θὰ μπορέσουμε νὰ κρυφτοῦμε καλύτερα σὲ μιά πολιτεία...

Εἶχαμε λοιπὸν λόγους νὰ κρυθώμασθε; Ποτέ μου δὲν τὸ εἶχα συλλογισθῆ αὐτό... Ἡ περιέργειά μου ἐζήτησε μέσα μου καὶ συγχρόνως μὲ ἐπιθυμία νὰ μάθω τὰ πάντα. Τὸν ρώτησα σχετικῶς, μὰ ὁ "Ερρίκος μ' ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του, λέγοντας:

—Αργότερα! Αργότερα...

"Επειτα, μὲ κάποια μελαγχολία, ἐπρόσθεσε:

—Κουράστηκες λοιπὸν κιόλας νὰ με λές πατέρα σου;

Δὲν πρέπει νὰ ζηλεύεις, μητέρα μου, πολυαγαπημένη... Ὁ "Ερρίκος ἦταν γιὰ μένα ὀλοκληρὴ ἡ οἰκογένειά μου... Καὶ ὁ πατέρας μας καὶ ἡ μητέρα μου συγχρόνως...

"Ὅταν θυμᾶμαι τὰ παιδικὰ μου ἐκεῖνα χρόνια, δάκρυα μοῖ ἔρχονται στὰ μᾶτια... Ἦταν τόσο καλὸς, ἦταν τόσο τρυφερός, ὥστε τὰ φιλήματά σου, μητέρα μου, δὲν θὰ ἦσαν γλυκύτερα ἀπ' τὰ χᾶδια του... Αὐτὸς, ὁ τόσο τρομερός!... Ὁ τῶσον γεν-

ναῖος!... "ὦ! ἂν τὸν ἐβλεπες, μητέρα μου, πόσο θὰ τὸν ἀγαποῦσες...

II

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ποτέ μου δὲν εἶχα μπῆ ὡς τότε μέσα σὲ πολιτεία... Ὅταν ἀντικρύσαμε ἀπὸ μακρὰ τὰ καμπαναρεῖα τῆς Παμπελοῦνης, στὴν ὁποία πηγαίναμε, ρώτησα ἑαφνιασμένη, τί ἦσαν.

—Εἶνε ἐκκλησίαι, μοῦ ἀπάντησε ὁ φίλος μου. Θὰ δῆς πολὺ κόσμο σ' αὐτὴ τὴν πολιτεία, μικρούλα μου Ἀδύγη... Ὁραῖους ἀρχόντες κι' ὠραῖες κυρίες... Μὰ δὲν θάχης πειρὰ λουλούδια...

Στὴν ἀρχὴ δὲν λυπόμουν καθόλου γιὰ τὰ λουλούδια τῶν περιβολιῶν πού βῆχανα. Ἡ ἰδέα ὅτι θάβλεπα τόσο ὠραῖους ἀρχόντες καὶ τόσο ὠραῖες κυρίες μ' ἐνθουσίαζε. Μπήκαμε τέλος μέσα στὴν πολιτεία... Δυὸ σειρές σπιτιῶν ἠπλῶν καὶ σκοτεινῶν μᾶς ἔκρυβαν ἀπὸ τὰ μᾶτια τὸν οὐρανὸ. Μὲ τὰ λίγα χρήματα πού εἶχε ὁ φίλος μου, νοίκιασε ἕνα μικρὸ δωμάτιο, μέσα στὸ ὄποιο καὶ με κλειδῶσε.

"Ὅσο ζῶσαμε στὰ βουνὰ καὶ στὴν ἐξοχὴ, εἶχα τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο. τὰ λουλουδιασμένα δέντρα, τὴν ἀπέραντη γλῆν καὶ τὴν σὺντροφιὰ τῶν παιδιῶν τῆς ἡλικίας μου... Τώρα θρικόμουν κλεισμένη μέσα σὲ τέσσερες τοίχους... Ἀπέξω ἔβλεπα τὴν ἀτελειωτὴν σειρὰ τῶν γκριζῶν σπιτιῶν μὲ τὴν θλιθερὴ σιωπὴ τῶν ἰσπανικῶν πόλεων... Μέσα πάλι στὴν κάμαρὴ μου ἀπλώνονταν ἡ μοναξιά... Ὁ φίλος μου "Ερρίκος ἔβγαине τὸ πρῶτὸ καὶ γύριζε τὸ θρόβου. Γύριζε μὲ τὰ χέρια μαῦρα καὶ μὲ τὸ μέτωπο κᾶθιδρο... Φαινόταν πολὺ μελαγχολικός... Μονάχα τὰ χᾶδια τοῦ ἑξανδινὰν τὸ χαμόγελό του...

Εἶμασθε φτωχοὶ καὶ τρώγαμε τὸ ψωμί μας ξερό... Μὰ ὁ φίλος μου εἰσικε συχνὰ τὸν τρόπο νὰ μοῦ φέρη σοκολάτες κι' ἄλλες λιχουδιές. Τις βραδιές αὐτές ἑξανδλεπα τὸ φτωχὸ πρόσωπό μου εὐτυχισμένο καὶ χαμογελαστό.

—Ἀδύγη, μοῦ εἶπε ὁ "Ερρίκος ἕνα θρόβου, ἀπὸ δῶ καὶ πέρα θὰ ὀνομάζομαι δὸν Λουδοθικός, κι' ἂν σὲ ρωτήση κανένας τ' ὀνομά σου, θὰ τὸ ἀπαντήσης πὼς σὲ λέει Μαρκίτα.

Δὲν ἤξερα ὡς τότε παρά μόνον τὸ μικρὸ τὸ ὄνομα "Ερρίκος. Ποτέ του δὲν μοῦ εἶχε πῆ ὁ ἴδιος πὼς ἦταν ὁ ἱππότης Λαγκαρντέρ. Αὐτὸ τὸ ἔμαθα τυχαῖως ἀργότερα, ὅπως ἐπίσης τυχαῖως ἔμαθα ἡ μάλλον μάντευσα ὅσα εἶχε κάνει γιὰ μένα στὴν παιδικὴ μου ἡλικία. Νομίζω πὼς ἤθελε νὰ μὴ μάθω ποτέ τις μεγάλες, τῆς ἀπέραντης ὑποχρεώσεις πού εἶχα ἀπέναντί του...

"Ἔτσι εἶνε καμωμένος ὁ "Ερρίκος, μητέρα μου... Εἶνε ἡ προ-ἀποποίησης τῆς εὐγενείας, τῆς αὐταπαρνήσεως, τῆς μεγαλοψυχίας, τῆς ἀνδρείας πού φτάνει μέχρι παραφροσύνης. Φτάνει νὰ τὸν δῆτε μόνο γιὰ νὰ τὸν ἀγαπήσετε ὅσο τὸν ἀγαπᾶ κ' ἐγώ...

Θὰ προτιμοῦσα ὅμως ἐκείνη τὴν ἐποχὴ λιγότερες περιποιήσεις πρὸς ἐμένα καὶ περισσότερες ἀπαντήσεις στὶς ἐρωτήσεις μου...

Γιατὶ ἄλλαζε ὄνομα; Γιατί; Αὐτὸς ὁ τόσο εἰλικρινῆς καὶ τολμηρός; Μιά ἰδέα με κατεβόκε ἀδιάκοπα... «Τὰ κάνει—ἔλεγα—ὄλ' αὐτὰ γιὰ μένα!... Γιὰ μένα γίνεται τόσο δυστυχῆ!...»

Νὰ πᾶς ἔμαθα τί ἐπάγγελμα ἔξασκοῦσε στὴν Παμπελοῦνα καὶ πὼς συγχρόνως ἔμαθα τὸ ἀληθινὸ ὄνομα πού εἶχε ἄλλοτε στὴ Γαλλία.

"Ἐνα θρόβου, κατὰ τὴν ὥρα πού ἐπέστρεφε συνήθως, δύο εὐπατρίδια χτύπησαν τὴν πόρτα μας. "Εγὼ, τὴν στιγμή ἐκείνη, ἔβασα τὰ ζύλινα πιᾶτα μας στὸ τραπέζι. Δὲν εἶχαμε καθόλου φραπεζομάνητλο. Νόμισα πὼς ἦταν ὁ φίλος μου "Ερρίκος κ' ἔτρεξα ἀμέσως ν' ἀνοιξῶ. Βλέποντας δυὸ ἀγνώστους, τραβήχτηκα πίσω τρομαγμένη. Κανένας δὲν εἶχε ἔλθει ἀκόμα νὰ μᾶς δῆ ἀπὸ τότε πού ἐγκατασταθήκαμε στὴν Παμπελοῦνα. "Ἦσαν δυὸ καθαλλάρηδες μὲ μακρὰ πόδια, ἀδύνατοι, κίτρινοι σάν περγαμινές, μὲ μεγάλα ἀγκιστρωτὰ μουστάκια. Τὰ μακρὰ σπαθιά τους ἔκαναν τοὺς μαῦρους τῶν μανδύες ν' ἀνασηκωνωνται... Ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ἡλικιωμένος καὶ πολὺ φλύαρος. Ὁ ἄλλος νέος καὶ σιωπηλός.

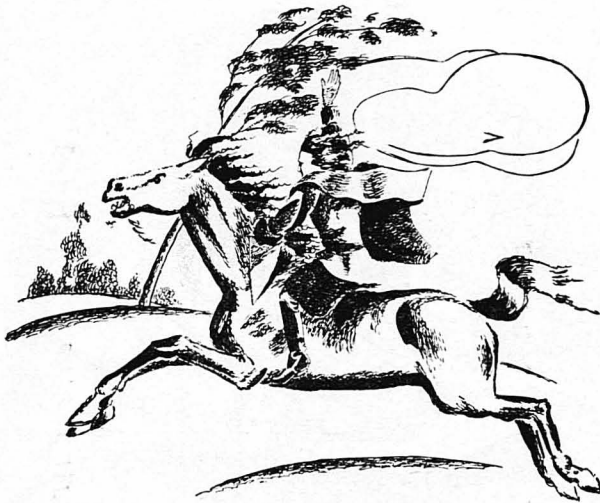
—Καλημέρα, ὠραῖο μου κορίτσι! μοῦ εἶπε ὁ πρῶτος. Δὲν εἶνε ἐδῶ ἡ κατοικία τοῦ ἀρχοντα δὸν "Ερρίκου;

—Ὅχι, ἐνῶρ! τοῦ ἀπάντησα.

Οἱ δυὸ ἰσπανοὶ ἀλληλοκυτάχτηκαν. Ὁ νέος ὕψωσε τὸ ὄσ-

μους του καὶ μουρμούρισε στὸ σὺντροφὸ του:

(Ἄκολουθεῖ)

Φάνηκε ἕνας καθαλλάρης, πού ἐξέσκιζε τὸ διάστημα σάν σίφουνας...